

STUDII ȘI DOCUMENTE

PRIVITOARE LA

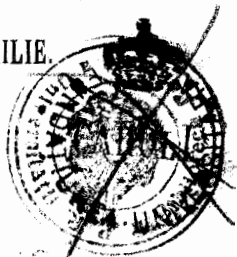
ISTORIA ROMÎNILOR

XVI. - XVII

774

I.

DOCUMENTE și REGESTE DIN COLECȚII DE FAMILIE.

ION BOGDAN

PREFATĂ.

Acest volum cuprinde materiale strinse orî pregătite în timp de doi ani de zile.

În el se vor găsi acte din categoriile următoare:

1) *Documente de moșie*, din culegerile familiilor Cananău, Cantacuzino-Paşcani, Paladi, Olănescu, Simionescu-Rimniceanu și Leca și din a răzășilor tecuceni de la Țepu. Acestea din urmă, copiate într'o condică, au o valoare deosebită, pentru că înfățișează viața, foarte puțin cunoscută, în vremea moldovenească, a unui Ținut de răzăși din Basarabia, la Nistru. Tot așa se dau acte din cele expuse la Iași în anul 1908. Acte din culegerea d-lui avocat Fote din Iași, despre satele Dolniceni, Hilișău, etc., și mai ales cea mai bogată culegere de acte ce s'a tipărit până acum laolaltă cu privire la Țiganii e materialul pentru o lucrare viitoare despre acest popor de robî; în ele e amestecat și un document privitor la familia Doamnei lui Ion-Vodă cel Cumplit.

2) *Unele acte interne de o însemnătate neobișnuită.*

Astfel a) proclamația pe care Constantin Mavrocordat o îndreaptă către locuitorii din a dreapta Oltului pentru a-i chema de la reaua libertate nemțească la buna robie a Turcilor; b) două acte din corespondența în vremea Unirii a episcopului de Buzău Filofteiu; c) un document de la Matei Basarab privitor la moșia Birca, luată de Mihaï Viteazul de la moșnenii de acolo, recăpătată și, la urmă, pierdută pentru totdeauna. Apoi: d) singura ple-

doarie de avocat care ni s'a păstrat de la M. Kogălniceanu; *e*) o sumă de documente privitoare la oștirea românească în veacurile al XVII-lea și XVIII-lea (v. și pp. 286-8). *f*) Corespondența unora din pribegii cari trecură în Rusia, după luptă de la Stănilești, cu Dimitrie Cantemir; *g*) o plângere pentru prădăciunile făcute pe vremea lui Sobieski, de bună seamă, de o ceată de tâlhari într'un sat bucovinean; *h*) o învoială de moșie a marelui Mitropolit moldovean Varlaam cu boierul Dimitrie Buhuș; *i*) o listă de juvaieruri din vremea lui Duca-Vodă, pentru „cocoanele“ căruia se toarnă linguri; *j*) Două scrisori ale lui Gavrilică Costachi; *k*) o a treia a lui Toader, fratele acestuia, despre rosturi tătărăști; *l*) o scrisoare a lui Ioan Cantacuzino Deleanu către Ilie Zmucilă; *m*) un răvaș al lui Manolachi Conachi despre un dascăl grec; *n*) o însemnare a dăjdiilor armașilor. Urmează: *o*) o corespondența din vremea Unirii, cu iscăliturile lui Grigore Ghica-Vodă, lui J. A. Vaillant, lui Mihai Kogălniceanu; *p*) o scrisoare a lui Andrassy către acesta; *r*) o admirabilă telegramă a lui Cuza-Vodă adresată aceleiași; *s*) un catastif de dajde de prin 1683 a orașului Galați; *t*) o poruncă a lui Vasile Lupu către un pircălab de Neamț și un alt act de la același Domn; o scrisoare a lui Gheorghe Izlozeanu, pircălab de Hotin, către fiul său, urednicul de Botoșani; *u*) un act al tîrgului Piatra; *v*) scrisori ale lui Ienachi Kogălniceanu cronicarul și ale contemporanilor săi Iordachi Cananò și altul; *x*) acte privitoare la marele Vistier Nicolae Bașotă (foi de zestre, izvoade, testamente); *y*) acte privitoare la împărțirea averii Doniceștilor; *z*) privilegiile Slănicului Moldovei; α) o scrisoare a Alexandrei Buhuș; β) o carte de scutire pentru preoți a episcopului Leon de Roman.

3) *Inscripții*: *a*) din Huși; *b*) din Tîrgu-Neamțului; *c*) din mănăstirea Vorona, cu lista cărților și manuscrisurilor din această ctitorie paisiană; *d*) din mănăstirea Coșula; *e*) din biserica de la Păpăuți, din marginea Boto-

șanilor: *f*) din mănăstirea Sinaia și museul adaus ei; *g*) din Rîmnicu-Sărat; *h*) din Pașcani (Suceava); *i*) din Olteni (Vilcea); *j*) din Rîmnicu-Vilcii.

4) O singură *descriere de manuscript*, cu însemnătate pentru medicina populară și vocabulariul în legătură cu dinsa; un fragment din cea mai veche Retică românească, tradusă din grecește înainte de 1700; cea mai mare parte din pomelnicul românesc al Bisericanilor; o prefață a lui Chesarie Daponte, închinată către omonimul său, marele episcop de Rîmnic.

5) *Mărturisiri istorice*: despre dr. Cihac bătrînul, versuri bisericești de pe o icoană de la Căldărușani, două scrisori franceze ale lui Alecsandri, din 1861; însemnările celui din urmă Bașotă despre desvoltarea neamului său; citeva antimise necunoscute; două probe de grai prahovean de pe valea Teleajenului.

6) *Acte străine*: astfel o corespondență privitoare la petrecerea în Ardeal a poetului Ienăchiță Văcărescu, trimis acolo pentru a încerca să aducă înapoi pe beizadelele fugare ale lui Alexandru-Vodă Ipsilanti; rapoarte florentine din vremea lui Ștefan-cel-Mare și relative la luptele lui.

Astfel alcătuit, volumul n'are o unitate care nu i se poate cere și nici o împărțire ca aceia pe care aș fi dorit-o, dacă tot materialul l-aș fi avut în mină de la început.

Așa cum este, el va adăugi în multe privinți cunoștința trecutului nostru, și oamenii de înțelegere și bună credință nu vor lăsa fără mulțămire ostenele mele.